

Votaziun populara dals 3 da mars 2002

**Explicaziuns
dal cussegl federal**

1 **Iniziativa davart
l'adesiun a l'ONU**

2 **Iniziativa per
ina durada reducida
dal temp da lavur**

Objects da la votaziun

1

Emprim project

**Iniziativa populara «davart l'adesiun da la Svizra
a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)»**

2

Segund project

**Iniziativa populara
«per ina durada reducida dal temp da lavur»**

La Svizra ed il Vatican èn ils sulets pajais dal mund che n'èn betg commembers da l'ONU. L'iniziativa populara «davart l'adesiun da la Svizra a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)» vul midar quest fatg. Ella pretenda che noss pajais sa participeschia sco commember cumplain a l'ONU. Il cussegl federal ed il parlament beneventan l'iniziativa. La Svizra po represchentar meglier ses interess sin plaun internaziunal, sch'ella influenzescha directamain là nua che las decisiuns vegnan tratgas. L'ONU è oz il gremi il pli impurtant dal mund, nua che stadis gronds e pitschens tshertgan comunablamain soluziuns per problems che na sa ferman avant nagins cunfins naziunals. La Svizra è bain gia sa participada fin uss a numerus projects da l'ONU per la pasch, la segirezza, la protecziun dals uffants, ils dretgs umans, il cumbat da la paupradad, l'agid d'urgenza e la protecziun da l'ambient. Ma en il futur na duai ella betg be s'engaschar sco observatura, mabain sco commember cumplain da la cuminanza da stadis. L'adesiun a l'ONU e nossa neutralitad èn plainamain cumpatibels.

Explicaziuns 4–13
Text da votaziun 14

L'iniziativa populara «per ina durada reducida dal temp da lavur» pretenda ch'il temp da lavur ad onn per tut las lavurantas e tut ils lavurants duai vegnir reducià pass per pass sin 1872 uras; quai correspunda ad in temp da lavur mesaun da 36 uras per emna. Il cussegl federal ed il parlament refuseschan l'iniziativa, perquai ch'ella avess consequenzas nuschaivlas per nossa economia. Els èn da l'avis ch'il temp da lavur na duai betg esser fixà definitivamain en la constituziun, mabain ch'el duai vegnir stipulà en cunvenientscha tranter ils partenaris socials.

Explicaziuns 16–21
Text da votaziun 22–23

Emprim project

Iniziativa populara «davart l'adesiun da la Svizra a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)»

1

■ La dumonda da la votaziun sa cloma:

Vulais Vus acceptar l'iniziativa populara «davart l'adesiun da la Svizra a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)»?

Il cussegl naziunal ha acceptà l'iniziativa populara cun 147 cunter 39 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 37 cunter 3 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

■ La Svizra e l'ONU: finamiras identicas

La Svizra e l'ONU han las medemas finamiras: pasch, segirezza, dretgs umans, cumbat cunter la misergia e la paupradad, protecciun da l'ambient sco er stabilitad economica. Cun 189 stadis commembers è l'ONU l'organisaziun mundiala la pli impurtanta. Ultra dal Vatican ha la Svizra sco unic stadi be il status d'observatur. Malgrà quai s'engascha noss pajais gia oz fermamain en numerus secturs da l'ONU. En ils gremis decisivs da l'ONU n'ha la Svizra dentant nagina sedia e nagins dretgs cumplains.

■ Tge vul l'iniziativa?

Il mars 2000 ha in comité independent inoltrà l'iniziativa populara «davart l'adesiun da la Svizra a l'Organisaziun da las Nazions Unidas (ONU)» cun 124772 sutscrizziuns valaivlas. L'iniziativa pretenda che la Svizra adereschia a l'ONU. Ella autorisescha il cussegl federal da drizzar al secretari general da l'ONU la dumonda da recepciun sco er ina decleraziun, tenor la quala noss pajais vegn ad ademplir las obligaziuns cuntegnidas en la charta da l'ONU.

■ Las consequenzas da l'iniziativa

L'iniziativa vul cuntanscher che la Svizra possa daventar in commember cumplain da l'ONU. La Svizra pudess represchentar uschia sia politica en l'assemblea generala da l'ONU. Ella pudess vuschar, eleger e pudess vegnir elegida. Ella pudess participar a las decisziuns, la politica,

las finamiras e las prioritads da l'ONU e da sias numerusas instituziuns, en las qualas ella collavura gia oz. In'adesiun a l'ONU n'ha naginas consequenzas per la neutralitad svizra. En il text che cuntegna la dumonda da l'adesiun planisada vegni confermà expressamain che la Svizra resta neutrala er sco commember da l'ONU. Ella na fiss betg sfurzada da sa participar ad operaziuns militaras da l'ONU. In na dat nagina obligaziun da metter a disposiziun truppas. Noss pajais mantegna sia entira libertad da decider. Ils custs supplementars da la commembranza importan annualmain circa 60–70 milliuns francs.

■ Il puntg da vista dal cussegl federal e dal parlament

Il cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar l'iniziativa. Igl è uras che la Svizra adereschia a l'ONU. I na dat nagin motiv da star vinavant da la vart. I correspunda a la dignitad d'in stadi suveran da pudair represchentar sez ses agens interess en l'organisaziun la pli impurtanta da la comunitad mundiala. La rait globala sin il champ da la politica, l'economia e la societad pretenda da noss pajais ch'el possa sa participar a la concepciun. L'ONU gioga ina rolla impurtanta tar la tschertga da soluziuns per ils problems da noss mund.

La Svizra participescha ad activitads da l'ONU, però senza pled en chapitel

■ Las acziuns da l'ONU pertutgan er nus

L'ONU è ina gruppa d'organisaziuns sco p.ex.: sanadad, economia, scienza, svilup, telecomunicaziun e posta. La lavur da questas instituziuns ans pertutga a moda fitg directa. Perquai cooperescha la Svizra gia dapi onns a moda activa. Ella guida l'ONU ad ademplir las incumbensas concretas. Numerusas organisaziuns han ultra da quai lur sedia en Svizra. Perquai che la Svizra na fa dentant betg part dals gremis centrals da decisiun da l'ONU, po ella influenzar decisiuns surordinadas be a moda insufficienta.

■ Il cor da l'ONU: l'assemblea generala

L'assemblea generala da l'ONU è l'organ central en il sistem da l'ONU. Tut ils stadis commembers èn represchentads en ella cun ils medems dretgs. Ella tira las decisiuns directivas per l'entir sistem, formulescha las recumandaziuns als stadis, deliberescha il preventiv da l'ONU, occupescha las posiziuns da cader e ponderescha ils interess. La Svizra ha fin uss be in status d'observatur. Quai vul dir ch'ella po bain perseguitar las tractativas, ma ch'ella na po betg cundecider en conclus.

■ L'adesiun signifitga cundecisiun

Cun sia adesiun acquistass er la Svizra en l'assemblea da l'ONU ils medems dretgs sco tut ils auters pajais. Ella pudess gidar a concepir tut ils conclus. Ella avess in dretg da cundecisiun cumplain tar il preventiv da l'ONU e tar il diever da las contribuziuns. Ella pudess sa laschar eleger en numerusas instituziuns dependentas da l'assemblea generala.

Ilis custs da l'adesiun a l'ONU

Sco commember da l'ONU portass la Svizra 1,274 pertschient dal preventiv da l'ONU (l'Italia 5,104%, la Germania 9,845%, il Liechtenstein 0,006%, l'Austria 0,954%, l'Ollanda 1,751%).

Questa quota correspunda circa a la part da la Svizra vi dal volumen economic mundial.

L'ONU ha trais preventivs:

- 1. il preventiv regular, dal qual vegnan finanziads ils organs principals da l'ONU, il secretariat da l'ONU e sias incumbensas (2001: 1,2 milliardas dollars);*
- 2. ils preventivs per ils tribunals per delinquents da guerra (2001: 170 milliuns dollars);*
- 3. ils preventivs per las mesiras che mantegnan la pasch da l'ONU (2001: 2,8 milliardas dollars).*

*Las contribuziuns da la Svizra apportassan 43 milliuns dollars u var **60–70 milliuns francs custs supplementars**. Quest import fiss d'aggiuntar als var 500 milliuns francs che la Svizra condescha gia oz annualmain al sistem da l'ONU.*

Cun l'adesiun survegniss la Svizra ils cumplains dretgs da participar a las decisiuns davart tut las contribuziuns ch'ella paja.

■ L'ONU creescha segirezza

Il cussegl da segirezza da l'ONU è vegnì creà per pudair reagir spert en cas da conflicts. El ha 15 commembers: tschintg pussanzas grondas sco commembers permanents cun dretg da veto e diesch commembers tschernids mintgamai per dus onns; tranter quels sa chattan da preschent otg stadis pli pitschens e mesauns. Per conclus d'ovri nov vuschs. Il dretg da veto – ch'è vegnì creà per impedir conflicts tranter las pussanzas grondas – vegn reponderà actualmain. Il cussegl da segirezza po prender mesiras economicas e militaras per mantegnair u restabilir la pasch mundiala e la segirezza internaziunala.

- **Sancziuns economicas:** Quai èn embargos d'armas, bloccadas da visums e da contos u er bloccadas dal commerzi. I dat respectivamain ha dà sancziuns da l'ONU cunter l'Irac, cunter la Jugoslavia sut il reschim da Milosevic u cunter il reschim d'apartheid en l'Africa dal sid. Dapi 1965 exequescha la Svizra voluntariamain las mesiras economicas da l'ONU, dapi 1990 ha ella fatg quai senza excepziun. Perquai che tut ils stadis dal mund renconuschan talas mesiras sco legitimas, èn quellas cumpatiblas cun nosssa neutralità.
- **Operaziuns da l'ONU per mantegnair la pasch:** Questas han lieu en cunvegnyentscha cun las partidas da conflict. Ils schuldads da l'ONU ch'èn en acziun (chapelinas blauas) protegian lingias d'armistizi, discharman truppas u allontaneschan minas. Tut las operaziuns currentas da l'ONU tutgan tar questa categoria. Sche la Svizra ha il status da commember na fiss ella betg obligada da sa participar cun truppas a talas operaziuns. Sco oz pudess ella decider libramain da cas en cas davart sia participaziun. Passa 60 commembers da l'ONU n'èn anc mai sa participads ad in'acziun militar da l'ONU.
- **Operaziuns da l'ONU per sfurzar la pasch:** En situaziuns sco l'onn 1990 s'enter l'attatga da l'Irac cunter Kuwait po l'ONU concluder acziuns militaras er senza l'approvaziun da las partidas da conflict. A talas operaziuns na sa participass la Svizra er betg sco commember. Quai è absolutamain cumpatibel cun la commembranza en l'ONU, perquai che nagin è sfurzà da sa participar a talas operaziuns militaras.

Vasta approvaziun da l'adesiun

*Il chantuns, las partidas, ils circuls economic e numerusas organisaziuns approveschan l'adesiun a l'ONU. Quai cumprova ina vasta consultaziun ch'è vegnida fatga la stad 2000: tut **las regenzas chantunalas** cun excepziun da quella d'Appenzell Innerrhoden, ch'ha declerà l'abstenziun da sia vusch, han beneventà l'adesiun a l'ONU. Da las otg **partidas** politicas ch'èn represchentadas en il parlament e che piglian posiziun s'expriman sis en favur d'ina adesiun e duas cunter ina tala (per: PLD, PCD, PS, PLS, PEV, PES; cunter: PPS, UDF). Sis da las set **federaziuns tetgalas da l'economia** pledan en favur d'ina adesiun, ina è s'abstenida da prender posiziun (uniun purila). Da las passa 50 **organisaziuns nunstatalas interessadas** pledan passa 40 per in'adesiun.*

Intgins exempels: l'ONU e sias organi- saziuns affiliadas...

- **...salvan pli che 3 milliuns uffants per onn:** anc adina moran annualmain pli che 8 milliuns uffants da la paralisa infantila, dal tetanus, dal virustgel, da la tuss charina, da las pellitschas e da la tuberculosa. Grazia a las stentas da l'UNICEF e da la WHO èn oz vaccindads pli che 70 pertschient dals uffants cunter questas malsognas. Quai salva annualmain la vita a dapli che 3 milliuns dad els.
- **...creeschjan meglras schanzas per las dunnas en passa 100 pajais:** l'ONU ha deliberà ina convenziun cunter la discriminaziun da las dunnas. En passa 100 pajais pussibilescha l'ONU a las dunnas da sa participar a programs che stattan sut l'ensaina da la promoziun da las dunnas.
- **...pisseran en pli che 40 pajais per dapli democrazia:** l'ONU dat cussegliaziun e sustegn en elecziuns. En passa 40 pajais, per exempel en l'Africa dal sid, la Cambodscha, la Namibia, El Salvador, l'Eritrea, il Mosambique e la Nicaragua, ha ella accompagnà las elecziuns democraticas.
- **...nutreschan circa 22 milliuns fugitivs:** il program alimentar mundial (WFP) scumpartescha mintg'onn pli che dus milliuns tonnas products alimentars. Uschia survegnan circa 22 milliuns fugitivs in agid per survivor.
- **...chattan millis e millis minas:** las minas cunter las personas fan murir e mutileschan mintg'onn millis e millis da personas civilas innocentas, tranter quellas savens dunnas ed uffants. En l'Afganistan, l'Angola, la Cambodscha, El Salvador, il Mosambique, la Ruanda e la Somalia neutralisescha l'ONU annualmain millis e millis da minas emblidadas.
- **...protegian marcas ed invenziuns:** l'organisaziun mundiala per proprietad intellectuala (WIPO), ch'ha sco bleras autras instituziuns da l'ONU sia sedia a Genevra, protegia novas invenziuns e maina in register da pressapauc 3 milliuns marcas nazionalas da commerzi e da fabricaziun. Quai è en l'interess da l'economia svizra ch'è orientada fermamain tenor la perscrutaziun. Cun contracts protegia la WIPO er ovras d'artistas, da cumponists e d'auturas da l'entir mund.
- **...protegian custavels monuments architectonics:** en passa 80 pajais, p.ex. en Grecia, Egipta, Italia, Indonesia e Cambodscha, dentant er en Svizra, èn vegnids mess sut protecziun, grazia a l'organisaziun per educaziun, scienza e cultura (UNESCO), monuments culturals istorics. Uschia p.ex. las piramidas egizianas, il district claustral da Son Gagl, la citad veglia da Berna, ils chastels da Bellinzona e la claustra da Münstair.

Text da la dumonda d'adesiun da la Svizra a l'ONU cun la decleraziun da neutralitad

9

Text previs en cas ch'il pievel ed ils chantuns acceptan l'iniziativa per l'adesiun a l'ONU en occasiun da la votaziun dals 3 da mars 2002 (Translaziun rumantscha da la versiun originala franzosa)

IL CUSSEGL FEDERAL SVIZZER

a

Sia excellenza
Signur Kofi Annan
Secretari general da las Naziuns unidas

Signur secretari general

Nus avain l'onur da preschentar la dumonda per l'admissiun da la Svizra en l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU). Il pievel ed ils chantuns han autorisà il cussegl federal cun il conclus dal pievel dals 3 da mars 2002 da far quest pass. Nus As supplitgain da suttametter la dumonda al cussegl da segirezza da l'Assamblea generala da l'ONU.

Tenor la constituziun federala ha la Confederaziun svizra da proteger la libertad ed ils dretgs dal pievel, da mantegnair l'indipendenza e la segirezza dal pajais e da s'engaschar per in urden internaziunal paschaivel e gist. L'assamblea federala ed il cussegl federal han da prender las mesiras necessarias per garantir la neutralitad dal pajais. La Svizra è in stadi neutral, e ses status è francà en il dretg internaziunal. Per l'ONU è la neutralitad d'in stadi commember cumpatibla cun las obligaziuns da la charta da l'ONU ed ina contribuziun per realisar las finamiras da l'ONU.

La Svizra resta neutrala er sco commember da l'Organisaziun da las Naziuns Unidas.

Ans basond sin quai che preceda avain nus l'onur da declerar en num da la Confederaziun svizra che la Confederaziun svizra accepta las obligaziuns da la charta da las Naziuns Unidas ed è pronta da las ademplir.

Nus AI supplitgain, Signur Secretari general, d'acceptar nossa pli outra stima e consideraziun.

Berna, ils

En num dal cussegl federal svizzer
Il president da la Confederaziun
La chanceliera federala

Vuschs criticas davart l'adesiun a l'ONU

La lescha federala davart ils dretgs politics prescriba ch'en las explicaziuns sajan da resguardar er las opiniuns da las minoritads essenzialas. Perquai che nagin comité d'iniziativa u da referendum po preschentar ils cuntrarguments, avain nus cumpilà qua ils arguments essenzials cunter l'adesiun a l'ONU ch'èn resultads da la debatta parlamentara:

- «I vegn menziunà ch'en il fratemp sajan tut ils pajais – cun excepziun dal Vatican e da la Svizra – commembers cumplains da l'ONU. Abstrahà dal fatg ch'er il grond pajais Taiwan n'è betg pli commember da l'ONU, na stuessan nus betg suttametter noss agir en la politica exteriura ad in sforz da gruppa psicologic.»
- «Stadis che na sa distinguan e na sa differenzieschan tras nagut spezial pli n'han nagin dretg d'existenza.»
- «I po senz'auter esser en l'interess da la cuminanza mundiala da conuscher insa-nua sin il mund in pajais che vala senza resalva sco independent e neutral. Gist en temps da conflicts tranter stadis ed organisaziuns nungovernamentalas po quai esser da muntada speziala.»
- «L'ONU prenda partida sco autras organisaziuns internaziunalas e fa guerras, quai che vegn dentant fatg tras la NATO resp. tras l'America pervia da la mancanza d'atgnas forzas armadas. Segirezza collectiva, sco ch'ella vegn proclamada da l'ONU, e la predominanza d'in singul stadi s'excludan dentant vicendaivlamain.»
- «En scadin cas crai jau da savair che la charta da las naziuns unidas n'ha insumma betg stuì subir midadas dapi 1945. Perquai che cuntrariamain a la neutralitad d'autras naziuns è e resta nosssa neutralitad elegida libramain, permanenta ed armada. Sche la Svizra vul tegnair ad aut la bandiera per questa libertad, na pudain nus mai observar tut ils artitgels da la charta da l'ONU.»
- «Il dretg da l'ONU garantescha in dretg spezial per la USA, la Russia, la China, l'Engalterra e la Frantscha, che possedan il dretg da veto. En il cussegl da segirezza domineschan questas naziuns; ellas fixeschan nua ch'i ha da succeder dretg, nua ch'ins po pia attatgar e nua che l'ONU na dastga betg agir, nua ch'ins sto pia be observar. Facit: l'adesiun a l'ONU fa donn a nosssa suveranità.»

Il comité d'iniziativa fa valair

«Uss èsi uras da daventar commember da l'ONU.

Dapi 1986 è il mund sa midà totalmain. La globalisaziun caracterisescha l'economia. Cunfins ecologics, il nov terrorissem ans mussan: ils umans ston daventar conscients ch'els han tuts in destin cuminaivel. Uschiglio aus spetgass in avegnir somber.

Las Naziuns Unidas han chapì questas novas sfidas. Ellas èn daventadas il center politic dal mund. Tar l'ONU lavuran quellas persunas che tschertgan soluziuns communablas en l'interess da tuts per ils problems communabels da l'umanità. Ellas fan quai cun las medemas finamiras e valurs che la gronda part dals umans en Svizra posseda.

Perquai èsi uras che er la Svizra daventia commember da l'ONU. Sedesch onns pli tard pon il pievel ed ils chantuns curreger la decisiun negativa da 1986 grazia ad ina iniziativa dal pievel. Uschia sco ch'il pievel ed ils chantuns han curregì 1971 la refusaziun dal dretg da vuschar da las dunnas dal 1959, conscients da las midadas succedidas dapi alura. Perquai ch'i dat be in mund. Perquai che nus essan ina part da quest mund, en il senn positiv e negativ. Nus na pudain betg prender cumià dal mund ed anc crajer da pudair restar neutrals.

Nus avain dapli basegn dal mund ch'il mund da nus. El ans n'è betg tuttina. Perquai avain nus dapi onns investì blers daners en il rom da l'ONU per ils programs en favur dals umans ils pli dischavantagiads da quest mund. Uss vulain nus er pudair cundecider cun ils medems dretgs politics davart la concepziun da quests programs.

En l'ONU vulain nus rinforzar quels pajais che vulan democratisar l'ONU, perquai che l'ONU duai daventar la vusch da tut ils pievels, betg sulettamain da lur regenzas. Ella duai caracterisar il mund, betg sulettamain ina suletta naziun. En e cun l'ONU vulain nus sviluppar ina resposta politica sin la globalisaziun economica unilateral, uschia ch'i nascha ina politica interna mundiala che resguarda er chaussas ch'il martgà survesa.

I na dat betg in unic problem che nus pudessan schliar oz anc meglier sulets che cun ed en l'ONU. Perquai èsi en noss agen interess da daventar finalmain commember da l'ONU. Sco il pli davos da tut ils vairs stadis. Ma sco emprim che fa quai grazia ad ina iniziativa dal pievel e cun ina dubla maiortad dal pievel e dals chantuns. Quai na vegn betg ad esser la davosa giada che la Svizra po far surstar l'ONU e cun quai er il mund a moda positiva.»

Posiziun dal cussegl federal

1

Sco commember da l'ONU po la Svizra mantegnair meglier ses interess e far valair ses giavischs a moda pli effizienta. Quai è necessari en in temp, en il qual er nus essan pertutgads adina dapli dals fatgs en il mund. La Svizra resta neutrala en l'ONU. Il cussegl federal approva l'iniziativa populara spezialmain per ils suandants motivs:

■ Finamiras comunablas

L'ONU protegia ils dretgs dals umans, presta agid en cas da catastrofes, cumbatta la paupradad, gida a segirar la pasch ed è l'impuls en la protecciun da l'ambient da l'entir mund. Quests secturs èn las lavurs centralas da l'ONU. Els èn d'impurtanza suprema er per la Svizra. L'ONU e la Svizra han las medemas finamiras, ellas sa stentan per il medem.

■ Partenadi cumprovà

La Svizra è l'ONU en partenaris ch'èn sa verifitgads dapi decennis. La Svizra s'engascha en las instituziuns da l'ONU cun ideas, persunal e daners. Las pussaivladads da represchentar latiers sias finamiras e ses giavischs èn dentant limitadas senza il dretg da vuschar. La Svizra fa part ed è a medem temp escludida. Ella na po strusch influenzar la politica e las prioritads da questa instituziun.

■ Cundecider en dumondas centralas

Sche l'ONU s'occupa dal cumbat cunter il terrorissem, dal scumond da clonar umans, da la protecciun da patentas u la telecomunicaziun, sch'ella deliberescha la situaziun dals dretgs umans en in pajais, planisescha agid per ina regiun u prenda conclus en dumondas da la politica economica, po la Svizra prender part da la discussiun. Quests temas èn numnadamain fitg impurtants per ella. A medem temp po la Svizra er offrir bler a l'ONU: la varietad culturala da la Svizra, ses model federalistic, sia democrazia directa, sia tradiziun umanitara e sias experien-

■ Impurtant per noss futur

En tut ils secturs da la vita datti adina dapli sfidas sur ils cunfins or. Quai è ina consequenza da la interdependenza creschenta en l'entir mund. En l'ONU elavuran ils stadis soluziuns cun ina vasta basa per pudair dumagnar da cuminanza ils problems e las crisas, p.ex. en la cumbatta mundiala cunter il terrorissem. Perquai è l'ONU adina pli impurtanta per il futur da la cuminanza mundiala. La Svizra n'è betg ina insla. Ella duai cooperar en l'ONU e sa preschentar a moda conscianta da sasez. En noss mund collià è in stadi mo alura suveran per propi, sch'el po gidar a concepir decisiuns ch'al pertutgan.

tschas sco stadi neutral la dession l'attenziun internaziunala en l'ONU. Per quai dovra ella dentant il dretgs cumplains da cooperaziun.

■ **Impurtant er per l'economia**

L'ONU è in factur economic per la Svizra. Ella contribuescha a las cundiziuns da basa stabilas per l'economia. Da quai profitan er las interpresas svizas. La Svizra duai er pudair cundecider sin quest sector. Quai tant dapli che Genevra è la segund'impurtanta sedia da l'organisaziun. Las organisaziuns internaziunalas a Genevra han ina svieuta da circa 3 milliardas francs per onn. Per noss futur sco stadi da sedia èsi impurtant d'esser commember.

■ **Ina buna investiziun**

Ils custs supplementars da l'adesiun èn commensurads e supportabels er per las finanzas federalas. Els èn ina buna investiziun. L'ONU è vegnida reorganizada ed è daventada bler pli effizienta ils davos onns. Oz porta ella prestaziuns considerablas en in context difficil. Quai è vegnì apprezia commensuradamain en occasiun da la concessiun dal premi Nobel per la pasch 2001.

■ **Revalitar buns servetschs**

Cun excepziun da la Svizra e dal Vatican (Taiwan n'è betg renconuschì sin plaun internaziunal) èn oz tut ils stadis en l'ONU. Ella è l'organisaziun mundiala par excellence. Perquai han lieu las deliberaziuns ed intermediaziuns adina pli savens entaifer l'ONU. Tgi che vul offrir ses servetschs a moda effizienta, sto esser preschent en l'organisaziun. Là ha l'anterieur cumbat tranter ils blocs fatg plaz ad ina collavuraziun per gronda part constructiva. Quai sa mussa il meglier en il fatg ch'il dretg da veto en il cussegl da segirezza na vegn strusch pli duvrà il davos temp.

■ **La Svizra resta neutrala**

Sco commember da l'ONU resta la Svizra neutrala. La neutralitad è ina part da la

Svizra. Quai vala er sumenter l'entrada en l'ONU. En sia dumonda d'entrada vegn il cussegl federal a fixar quai a moda clera ed explicita cun la frasa «La Svizra resta neutrala er sco commember da l'Organisaziun da las Naziuns Unidas». Er las sancziuns da l'ONU èn cumpatiblas cun nosssa neutralitad. Dapi passa diesch onns sustegna la Svizra consequentamain las mesiras betg militaradas da l'ONU visavi ils stadis che rumpan la pasch. La Svizra na duess er en il futur betg sa participar a las operaziuns militaradas da l'ONU. Ultra da quai fan part da l'ONU tut ils auters stadis neutrals dal mund, sco p.ex. la Svezia, l'Austria, l'Irlanda u la Finlanda. La Svizra pudess cuntinuar senza limitaziun sia politica da neutralitad cumprovada e ses buns servetschs. Cuntrari a quai che pretendan ils adversaris da l'adesiun n'ha l'adesiun a l'ONU da far nagut cun l'allianza militara NATO u cun l'Unien europeica.

Per tut quests motivs recumandan il cussegl federal ed il parlament d'acceptar l'iniziativa dal populara «davart l'adesiun da la Svizra a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)».

Text da la votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa populara «davart l'adesiun da la Svizra a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)»

dals 5 d'october 2001

1

§

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin ils artitgels 139 alinea 5, 173 alinea 1 litera a e 185 alinea 1 da la constituziun federala¹

e cifra III dal conclus federal dals 18 da december 1998² davart ina nova constituziun federala,

avend examinà l'iniziativa populara inoltrada ils 6 da mars 2000³ «davart l'adesiun da la Svizra a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)»,

avend gi invista dal messadi dal cussegl federal dals 4 da december 2000⁴,

concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa populara dals 6 da mars 2000 «davart l'adesiun da la Svizra en l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)» è valaivla e vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² Ella sa cloma⁵, suenter l'adattaziun a la constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999:

La constituziun federala vegn cumplettada sco suonda:

Art. 196 Titel

Disposiziuns transitorias da la constituziun federala dals 18 da december 1998 davart ina nova constituziun federala

Art. 197 (nov) Disposiziuns transitorias suenter l'acceptaziun da la constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999

I. Adesiun da la Svizra a l'ONU

¹ La Svizra aderescha a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas.

² Il cussegl federal vegn autorisà da drizzar al secretari general da l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU) ina dumonda da la Svizra da vegnir recepida en questa organisaziun ed in'explicaziun davart l'ademplement da las obligaziuns cuntegnidas en la charta da las Naziuns Unidas.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns d'acceptar l'iniziativa.

¹ SR 101

² AS 1999 2556

³ BBl 2000 2453

⁴ BBl 2001 1183

⁵ L'iniziativa populara è anc vegnida inoltrada durant la validad da l'anteriura constituziun federala e sa referescha perquai a questa. Il parlament ha adattà la numeraziun e la furnaziun dals artitgels en il text da l'iniziativa a la nova constituziun federala.

La Charta da l'ONU sin empustaziun ed en l'internet

15

Cun l'entrada a l'ONU s'oblighescha la Svizra da respectar la charta da l'ONU.
En quella vegnan descrittas las finamiras e la lavur da l'ONU.

Vus pudais empustar la charta da l'ONU gratuitamain:

- cun il talun sutmenziunà tar **BBL, UNO-Charta, 3003 Berna,**
ubain per **posta** ubain per **fax (031 325 50 58)**;
- per **telefon (031 325 50 50)** u
- la consultar en l'internet sut **www.uno.admin.ch/charta**.

Talun per tagliar ora

Quatras empostel jau _____ exemplar/s da la charta da l'ONU.

Adressa:

Segund project

Iniziativa populara «per ina durada reducida dal temp da lavur»

2

■ **La dumonda da la votaziun sa cloma:
Vulais Vus acceptar l'iniziativa
populara «per ina durada reducida
dal temp da lavur»?**

Il cussegl nazional ha refusà l'iniziativa
cun 125 cunter 54 vuschs cun
13 abstenziuns, il cussegl dals chantuns
cun 37 cunter 5 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

■ In tema contestà

En nosa societad, en noss'economia, surtut dentant en nosa vita da mintga di gioga il temp da lavur ina rolla fitg impurtanta. I na surprena perquai betg che quest tema cumpara adina puspè sin la glista politica da tractandas. En Svizra vegn reglada questa dumonda normalmain dals partenaris socials. La lescha da lavur che vala per la gronda part dals lavurants fixescha sulettamain il temp da lavur maximal per emna. Tut tenor la branscha munta quel a circa 45 u 50 uras. En media vegn lavurà durant circa 42 uras per emna.

■ Tge vul l'iniziativa?

L'iniziativa populara «per ina durada reducida da la lavur» è vegnida lantschada la primavaira 1998 da l'uniun sindacala svizra. Ella prevesa per tut las lavurantas e tut ils lavurants in temp da lavur maximal da 1872 uras per onn, inclusiv las vacanzas legalas ed ils firads. Questa finamira duai vegnir cuntanschida pass per pass cun ina reducziun annuala dal temp da lavur per 52 uras. Er las personas che lavuran a temp parzial duain pudair profitar da la reducziun. Plinavant èn previs in maximum admissibel da sururas (annualmain 100 uras), in temp da lavur maximal da 48 uras per emna, in scumond general da la discriminaziun da personas che lavuran a temp parzial sco er contribuziuns federalas per manaschis che reduceschan il temp da lavur pli spert che quai che vegn prescrit. Malgrà la reduc-

ziun dal temp da lavur duain restar tuttina las pajas che na surpassan betg per ina giada e mez da la media dals salaris pajads en Svizra, q.v.d. che muntan a main che 7830 francs (cifras da 2000).

■ Consequenzas da l'iniziativa

La reducziun massiva dal temp da lavur ad in temp da lavur d'ina media da 36 uras per emna, ensemen cun la garanzia da la paga per entradas bassas e mesaunas, chaschunass donn a noss'economia. La finamira oriunda da l'iniziativa, numnamain d'eliminar la dischoccupaziun, na po betg vegnir cuntanschida cun questa mesira. Percunter fissi da quintar cun in augment dals custs da paga e dal nivel da pretsch – in dischavantatg per las interpresas da la Svizra. L'acceptaziun da l'iniziativa chaschunass plinavant in augment da la lavur clandestina e custs supplementars per il maun public.

■ Posiziun dal cussegl federal e dal parlament

Las consequenzas economicas da l'iniziativa fissan gravantas. Il cussegl federal ed il parlament na s'opponan betg da princip ad ina reducziun dal temp da lavur. Els èn dentant da l'avis ch'ins stoppia chattar soluziuns flexiblas che sa basan sin cunvegnas tranter ils partenaris socials.

Il comité d'iniziativa fa valair

«Ils ins han memia blera lavur, ils auters memia pauca

Las personas occupadas en Svizra lavuran durant bler dapli uras ch'en auters pajais europeics. Il stress e las sururas s'augmentan. Emnas da lavur da fin a 66 uras n'èn nagina raridad. Da l'autra vart s'augmenta la dischoccupaziun, e numerus occupads – surtut las dunnas – han ina paja memia pitschna pervia dals pensums parzials pitschens. Ils ins damemias, ils auters memia pauc. L'iniziativa da l'uniun sindacala svizra (USS) vul midar quai. Ella reducescha il temp da lavur normal, sbassa il temp da lavur maximal admissibel e protegia las personas che lavuran a temp parzial cunter discriminaziuns.

Temps da lavur pli curts garanteschon piazzas da lavur

Adina puspè vegnan sacrificadas piazzas da lavur pervia da razionalisaziuns e fluctuaziuns economicas. L'augment da l'occupaziun durant ils davos onns è franà, las vistas conjunturalas èn intschertas e las comunicaziuns davart la reducziun da piazzas e desditgas s'augmentan. Per segirar en il futur in dumber suffizient da piazzas da lavur per tuts, sto il temp da lavur vegnir reduci gradualmain.

Finalmain temps da lavur cumpatibels cun la sanadad e la famiglia

Lungas emnas da lavur e stress daventan ina ristga per la sanadad d'in dumber creschent da lavurants. Memia blera lavur fa daventar malsaun e «lavur sin clom» è tissi per la vita da famiglia. Il temp per contacts socials, furmaziun, cultura, sport u in engaschament facultativ daventa adina pli stgars. L'iniziativa da la USS vul metter ina fin a quai: ella porta temps da lavur cumpatibels cun la sanadad e pussibilitescha in equiliber tranter la famiglia, il gudogn ed il temp liber.

Temps da lavur pli curts senza reducziun da la paja èn economicain supportabels

Adina pli paucs umans produceschan adina dapli. Grazia als gudogns da productivitat dal passà e dal futur po vegnir reduci il temp da lavur senza reducziun da la paja. La realisaziun graduala fin l'onn 2009 permetta a mintga interpresa da far las adattaziuns necessarias. Soluziuns fatgas sin mesira èn pussaivlas, sco p. ex. l'emna da 4 dis u dapli vacanzas. En cas da pass da reducziun pli gronds po la confederaziun conceder in sustegn finanziel. Quai è surtut important per manaschis pitschens e mesauns.

Avair dapli temp da cuminanza – ils sindicats mantegnan questa lingua

Grazia als sindicats han ins reduci il temp da lavur durant il 20avel tschientaner. Il di dad otg uras, la fin d'emna libra ed almain quatter emnas vacanzas pajadas – tgi vulless oz desister da quai? Ussa dovri il proxim pass: l'iniziativa dals sindicats porta temps da lavur reducids, damain sururas e protecziun cunter furmas da lavur precaras.»

Posiziun dal cussegl federal

La reducziun dal temp da lavur che vegn pretendida da l'iniziativa è memia massiva e memia pauschala; uschia na pon ins betg resguardar ils basegns differents. In'acceptaziun da l'iniziativa avess consequenzas negativas – surtut per nossa economia. La via proponida n'è betg in med adattà per eliminar la dischoccupaziun. Reducziuns dal temp da lavur duain vegnir regladas sco fin uss en il rom dal partenadi social. Il cussegl federal refusa l'iniziativa «per ina durada reducida dal temp da lavur» spezialmain per ils suandants motivs:

2

■ Memia pauschal

L'iniziativa vul reducir il temp da lavur per tut las lavurantas e per tut ils lavurants da tut las branschas ad ina media da 36 uras l'emna. Questa reglamentaziun pauschala prevista sin plaun costituzional na resguarda betg ils basegns differents en l'economia privata sco er en las administraziuns publicas ed en ils manaschis.

■ Incumbensa dals partenaris socials

La regulaziun dal temp da lavur e cun quai er la reducziun dal temp da lavur è l'incumbensa dals partenaris socials, quai vul dir da las represchentantas e dals lavurants. Quels pon giuditgar meglier, sche e quant enavant ch'ina reducziun dal temp da lavur è pussaivla e supportabla. Be en il dialog dals partenaris socials pon ins resguardar las pussaivladads economicas effectivas d'ina branscha u da singuls manaschis e cumpigliar ils basegns da las lavurantas e dals lavurants che prefereschan tut tenor las circumstanzas da gudagnar dapli che da lavurar damain. Quai dat a las interpresas en Svizra la flexibilitad necessaria en cas da fluctuaziuns economicas.

■ Effects negativs sin l'economia

La reducziun massiva dal temp da lavur e la garanzia da paja prevista per pajas bassas e mesaunas avessan effects negativs per noss'economia. I chaschunass in augment dals custs da paja sco er dal nivel da pretschs. Quai pudess indeblir

la competitividad da las interpresas ed engrevgiar las consumentas ed ils consumers. I pudess eventualmain intimar ils manaschis da transferir posts da lavur en pajais cun custs da paja pli bass. Ultra da quai fissi da quintar cun in augment da la lavur clandestina.

■ **Nagin med adattà per eliminar la dischoccupaziun**

Igl è ina illusium da crair ch'ina reducziun generala dal temp da lavur reduceschia u elimineschia schizunt considerablmain la dischoccupaziun. En insaquantas branschas pudessan bain vegnir creadas novas plazzas da lavur che pudessan vegnir occupadas tras persunas dischoccupadas. Savens na vegnissan dentant las plazzas novas betg occupadas, perquai ch'i n'è betg avant maun ina quantidad sufficienta da persunas qualifitgadas che tschertgan ina plazza. Plinavant pudess la reducziun dal temp da lavur vegnir compensada per gronda part tras in engrevgiament da lavur supplementara da las singulas lavurantas e dals singuls lavurants u tras raziunalisaziuns.

■ **Il martgà da lavur sa mida**

L'iniziativa è vegnida lantschada avant quatter onns sut l'impressiun d'ina auta quota da dischoccupaziun (5,2% l'onn 1997). Oz è la quota blier pli bassa, ed uschia n'è betg la dischoccupaziun auta il problem, mabain plitost la mancanza da forzas da lavur qualifitgadas. Pervia da l'inveteraziun da la populaziun svizra che sa mussa vegn la mancanza da forzas da lavur ad esser in problem general dal futur. Quai daventass anc pli problematic en cas che l'iniziativa vegniss acceptada.

■ **Las consequenzas per las lavurantas ed ils lavurants**

A las lavurantas ed als lavurants dess l'iniziativa bain dapli temp liber e cun quai er dapli recreaziun da la lavur. Ins ha dentant da partir dal fatg ch'ina reducziun dal

temp da lavur sfurzass a bleras persunas occupadas da producir almain tuttina blier en in temp pli curt ed augmentass consequentmain il stress tar la lavur. Cun la reducziun generala aspirada dal temp da lavur èn ultra da quai er colliadas ristgas finzialas (sco p.ex. reducziuns da paja per entradas pli autas u eventualmain la perdita da la plazza da lavur).

Per finir èsi intschert, sche l'iniziativa chaschunass la redistribuziun giavischada da la lavur pajada e betg pajada tranter las dunnas ed ils umens.

■ **Custs pli auts per il maun public**

Er tar la confederaziun, tar ils chantuns e las vischnancas chaschunass la reducziun dal temp da lavur u expensas pli autas per personal u ina reducziun da la prestaziun che n'è betg giavischada. Il sustegn finzial che l'iniziativa prevesa per manaschis che reduceschan il temp da lavur entaifer in onn per almain 10 per tschient chaschunass ultra da quai custs betg calculabels per la confederaziun.

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa populara «per ina durada reducida dal temp da lavur».

Text da la votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa populara «per ina durada reducida dal temp da lavur»

dals 22 da zercladur 2001

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artigel 139 alinea 5 da la constituziun federala¹ e cifra III dal conclus federal dals 18 da december 1998² davart ina nova constituziun federala, avend examinà l'iniziativa populara inoltrada ils 5 da november 1999³ «per ina durada reducida dal temp da lavur», avend gì invista dal messadi dal cussegl federal dals 28 da zercladur 2000⁴, *concluda:*

Art. 1

¹ L'iniziativa populara dals 5 da november 1999 «per ina durada reducida dal temp da lavur» è valaivla e vegn suttamesa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² Ella sa cloma⁵, suenter l'adattaziun a la constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999:

I

La constituziun federala vegn cumplettada sco suonda:

Art. 110a (nov) Temp da lavur

¹ Il temp da lavur maximal ad onn da las lavurantas e dals lavurants munta a 1872 uras. Da quellas vegnan deducids las vacanzas legalas ed ils firads.

² Ultra da quai pon vegnir fatgas annualmain fin a 100 sururas cun obligaziun da supplement. Las sururas èn per regla da cumpensar cun temp liber. Ellas pon vegnir transportadas a la fin da l'onn.

³ Il temp da lavur maximal per emna, inclusiv sururas, munta a maximalmain 48 uras. Quest limit na dastga betg vegnir surpassà. En mintga relaziun da lavur è da fixar in temp da lavur usità.

¹ SR 101

² AS 1999 2556

³ BBI 1999 9787

⁴ BBI 2000 4108

⁵ L'iniziativa populara è anc vegnida inoltrada durant la validad da l'anteriura constituziun federala e sa referescha perquai a questa. Il parlament ha adattà la numeraziun e la furmaziun dals artigels en il text da l'iniziativa a la nova constituziun federala.

⁴ Lavurants a temp parzial na dastgan betg vegnir discriminads visavi ils lavurants a temp cumplain. Quai vala surtut per l'engaschament, l'attribuziun da las incumbensas, la concepziun da las cundiziuns da lavur, la furmaziun professiunala e la furmaziun supplementara, la promoziun, la desditga e las assicuranzas socialas, inclusiv la prevenziun professiunala.

II

Las disposiziuns transitorias da la constituiun federala vegnan cumplettadas sco suonda:

Art. 196 Titel

Disposiziuns transitorias tenor conclus federal dals 18 da december 1998 davart ina nova constituiun federala

Art. 197 (nov) Disposiziuns transitorias suenter l'acceptaziun da la constituiun federala dals 18 d'avrigl 1999

1. Disposiziun transitoria tar l'art. 110a (Temp da lavur)

¹ Il temp da lavur maximal vegn reducì durant l'emprim onn suenter l'acceptaziun da l'iniziativa a 2184 uras ad onn, minus las vacanzas legalas ed ils firads. Finalmain vegn reducì il temp da lavur maximal annualmain per ulteriuras 52 uras, fin ch'igl è cuntanschì il temp da lavur ad onn da 1872 uras. Pensums a temp parzial vegnan reducids pro rata, u che la paja per ura vegn augmentada proporziunalmain.

² Las reducziuns dal temp da lavur che resultan da questas disposiziuns na dastgan chaschunar naginas reducziuns da la paja per lavurantas e lavurants, dals quals la paja brutta na surpassa betg per ina giada e mez la media dals salaris pajads en Svizra.

³ La confederaziun conceda in sustegn finanziel temporalmain limità ad interpresas che reduceschan il temp da lavur entaifer in onn per diesch pertschient u dapli e che sa cunvegnan en in contract cun la confederaziun e cun l'organisaziun cumpetenta da lavurants da crear u da mantegnair piazzas da lavur.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

PP
Spediziun postal

Spediziuns enavos
a la controlla d'abitants
da la vischnanca

Recumandaziuns a votantas e votants

Il cussegl federal ed il parlament recumondan a las votantas ed als votants da vuschar ils 3 da mars 2002 sco suonda:

■ **Gea** a l'iniziativa populara
«davart l'adesiun da la Svizra a
l'Organisaziun da las Naziuns Unidas
(ONU)»

■ **Na** a l'iniziativa populara
«per ina la durada reducida dal temp
da lavur»

Adressa d'internet:
<http://www.admin.ch>

⁴ Lavurants a temp parzial na dastgan betg vegnir discriminads visavi ils lavurants a temp cumplain. Quai vala surtut per l'engaschament, l'attribuziun da las incumbensas, la concepziun da las cundiziuns da lavur, la furmaziun professiunala e la furmaziun supplementara, la promoziun, la desditga e las assicuranzas socialas, inclusiv la prevenziun professiunala.

II

Las disposiziuns transitorias da la constituiun federala vegnan cumplettadas sco suonda:

Art. 196 Titel

Disposiziuns transitorias tenor conclus federal dals 18 da december 1998 davart ina nova constituiun federala

Art. 197 (nov) Disposiziuns transitorias suenter l'acceptaziun da la constituiun federala dals 18 d'avrigl 1999

1. Disposiziun transitoria tar l'art. 110a (Temp da lavur)

¹ Il temp da lavur maximal vegn reducì durant l'emprim onn suenter l'acceptaziun da l'iniziativa a 2184 uras ad onn, minus las vacanzas legalas ed ils firads. Finalmain vegn reducì il temp da lavur maximal annualmain per ulteriuras 52 uras, fin ch'igl è cuntanschì il temp da lavur ad onn da 1872 uras. Pensums a temp parzial vegnan reducids pro rata, u che la paja per ura vegn augmentada proporziunalmain.

² Las reducziuns dal temp da lavur che resultan da questas disposiziuns na dastgan chaschunar naginas reducziuns da la paja per lavurantas e lavurants, dals quals la paja brutta na surpassa betg per ina giada e mez la media dals salaris pajads en Svizra.

³ La confederaziun conceda in sustegn finanziel temporalmain limità ad interpresas che reduceschan il temp da lavur entaifer in onn per diesch pertschient u dapli e che sa cunvegnan en in contract cun la confederaziun e cun l'organisaziun cumpetenta da lavurants da crear u da mantegnair plazzas da lavur.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

la competitividad da las interpresas ed engrevgiar las consumentas ed ils consumers. I pudess eventualmain intimar ils manaschis da transferir posts da lavur en pajais cun custs da paja pli bass. Ultra da quai fissi da quintar cun in augment da la lavur clandestina.

■ **Nagin med adattà per eliminar la dischoccupaziun**

Igl è ina illusiuin da crair ch'ina reducziun generala dal temp da lavur reduceschia u elimineschia schizunt considerablmain la dischoccupaziun. En insaquantas branschas pudessan bain vegnir creadas novas plazzas da lavur che pudessan vegnir occupadas tras persunas dischoccupadas. Savens na vegnissan dentant las plazzas novas betg occupadas, perquai ch'i n'è betg avant maun ina quantidad sufficienta da persunas qualifitgadas che tschertgan ina plazza. Plinavant pudess la reducziun dal temp da lavur vegnir compensada per gronda part tras in engrevgiament da lavur supplementara da las singulas lavurantas e dals singuls lavurants u tras raziunalisaziuns.

■ **Il martgà da lavur sa mida**

L'iniziativa è vegnida lantschada avant quatter onns sut l'impressiuin d'ina auta quota da dischoccupaziun (5,2% l'onn 1997). Oz è la quota blier pli bassa, ed uschia n'è betg la dischoccupaziun auta il problem, mabain plitost la mancanza da forzas da lavur qualifitgadas. Pervia da l'inveteraziun da la populaziun svizra che sa mussa vegn la mancanza da forzas da lavur ad esser in problem general dal futur. Quai daventass anc pli problematic en cas che l'iniziativa vegniss acceptada.

■ **Las consequenzas per las lavurantas ed ils lavurants**

A las lavurantas ed als lavurants dess l'iniziativa bain dapli temp liber e cun quai er dapli recreaziun da la lavur. Ins ha dentant da partir dal fatg ch'ina reducziun dal

temp da lavur sfurzass a bleras persunas occupadas da producir almain tuttina blier en in temp pli curt ed augmentass consequentmain il stress tar la lavur. Cun la reducziun generala aspirada dal temp da lavur èn ultra da quai er colliadas ristgas finzialas (sco p.ex. reducziuns da paja per entradas pli autas u eventualmain la perdita da la plazza da lavur).

Per finir èsi intschert, sche l'iniziativa chaschunass la redistribuziun giavischada da la lavur pajada e betg pajada tranter las dunnas ed ils umens.

■ **Custs pli auts per il maun public**

Er tar la confederaziun, tar ils chantuns e las vischnancas chaschunass la reducziun dal temp da lavur u expensas pli autas per personal u ina reducziun da la prestaziun che n'è betg giavischada. Il sustegn finzial che l'iniziativa prevesa per manaschis che reduceschan il temp da lavur entaifer in onn per almain 10 per tschient chaschunass ultra da quai custs betg calculabels per la confederaziun.

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa populara «per ina durada reducida dal temp da lavur».

tschas sco stadi neutral la dession l'attenziun internaziunala en l'ONU. Per quai dovra ella dentant il dretgs cumplains da cooperaziun.

■ **Impurtant er per l'economia**

L'ONU è in factur economic per la Svizra. Ella contribuescha a las cundiziuns da basa stabilas per l'economia. Da quai profitan er las interpresas svizas. La Svizra duai er pudair cundecider sin quest sector. Quai tant dapli che Genevra è la segund'impurtanta sedia da l'organisaziun. Las organisaziuns internaziunalas a Genevra han ina svieuta da circa 3 milliardas francs per onn. Per noss futur sco stadi da sedia èsi impurtant d'esser commember.

■ **Ina buna investiziun**

Ils custs supplementars da l'adesiun èn commensurads e supportabels er per las finanzas federalas. Els èn ina buna investiziun. L'ONU è vegnida reorganizada ed è daventada bler pli effizienta ils davos onns. Oz porta ella prestaziuns considerablas en in context difficil. Quai è vegnì apprezia commensuradamain en occasiun da la concessiun dal premi Nobel per la pasch 2001.

■ **Revalitar buns servetschs**

Cun excepziun da la Svizra e dal Vatican (Taiwan n'è betg renconuschì sin plaun internaziunal) èn oz tut ils stadis en l'ONU. Ella è l'organisaziun mundiala par excellence. Perquai han lieu las deliberaziuns ed intermediaziuns adina pli savens entaifer l'ONU. Tgi che vul offrir ses servetschs a moda effizienta, sto esser preschent en l'organisaziun. Là ha l'anterieur cumbat tranter ils blocs fatg plaz ad ina collavuraziun per gronda part constructiva. Quai sa mussa il meglier en il fatg ch'il dretg da veto en il cussegl da segirezza na vegn strusch pli duvrà il davos temp.

■ **La Svizra resta neutrala**

Sco commember da l'ONU resta la Svizra neutrala. La neutralità è ina part da la

Svizra. Quai vala er sunter l'entrada en l'ONU. En sia dumonda d'entrada vegn il cussegl federal a fixar quai a moda clera ed explicita cun la frasa «La Svizra resta neutrala er sco commember da l'Organisaziun da las Naziuns Unidas». Er las sancziuns da l'ONU èn cumpatiblas cun nosssa neutralità. Dapi passa diesch onns sustegna la Svizra consequentamain las mesuras betg militaradas da l'ONU visavi ils stadis che rumpan la pasch. La Svizra na duess er en il futur betg sa participar a las operaziuns militaradas da l'ONU. Ultra da quai fan part da l'ONU tut ils auters stadis neutrals dal mund, sco p.ex. la Svezia, l'Austria, l'Irlanda u la Finlanda. La Svizra pudess cuntinuar senza limitaziun sia politica da neutralità cumprovada e ses buns servetschs. Cuntrari a quai che pretendan ils adversaris da l'adesiun n'ha l'adesiun a l'ONU da far nagut cun l'alleanza militara NATO u cun l'Unien europeica.

Per tut quests motivs recumandan il cussegl federal ed il parlament d'acceptar l'iniziativa dal populara «davart l'adesiun da la Svizra a l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU)».

Text da la dumonda d'adesiun da la Svizra a l'ONU cun la decleraziun da neutralitad

9

Text previs en cas ch'il pievel ed ils chantuns acceptan l'iniziativa per l'adesiun a l'ONU en occasiun da la votaziun dals 3 da mars 2002 (Translaziun rumantscha da la versiun originala franzosa)

IL CUSSEGL FEDERAL SVIZZER

a

Sia excellenza
Signur Kofi Annan
Secretari general da las Naziuns unidas

Signur secretari general

Nus avain l'onur da preschentar la dumonda per l'admissiun da la Svizra en l'Organisaziun da las Naziuns Unidas (ONU). Il pievel ed ils chantuns han autorisà il cussegl federal cun il conclus dal pievel dals 3 da mars 2002 da far quest pass. Nus As supplitgain da suttametter la dumonda al cussegl da segirezza da l'Assamblea generala da l'ONU.

Tenor la constituziun federala ha la Confederaziun svizra da proteger la libertad ed ils dretgs dal pievel, da mantegnair l'indipendenza e la segirezza dal pajais e da s'engaschar per in urden internaziunal paschaivel e gist. L'assamblea federala ed il cussegl federal han da prender las mesiras necessarias per garantir la neutralitad dal pajais. La Svizra è in stadi neutral, e ses status è francà en il dretg internaziunal. Per l'ONU è la neutralitad d'in stadi commember cumpatibla cun las obligaziuns da la charta da l'ONU ed ina contribuziun per realisar las finamiras da l'ONU.

La Svizra resta neutrala er sco commember da l'Organisaziun da las Naziuns Unidas.

Ans basond sin quai che preceda avain nus l'onur da declerar en num da la Confederaziun svizra che la Confederaziun svizra accepta las obligaziuns da la charta da las Naziuns Unidas ed è pronta da las ademplir.

Nus AI supplitgain, Signur Secretari general, d'acceptar nossa pli outra stima e consideraziun.

Berna, ils

En num dal cussegl federal svizzer
Il president da la Confederaziun
La chanceliera federala

■ L'ONU creescha segirezza

Il cussegl da segirezza da l'ONU è vegnì creà per pudair reagir spert en cas da conflicts. El ha 15 commembers: tschintg pussanzas grondas sco commembers permanents cun dretg da veto e diesch commembers tschernids mintgamai per dus onns; tranter quels sa chattan da preschent otg stadis pli pitschens e mesauns. Per conclus d'ovri nov vuschs. Il dretg da veto – ch'è vegnì creà per impedir conflicts tranter las pussanzas grondas – vegn reponderà actualmain. Il cussegl da segirezza po prender mesiras economicas e militaras per mantegnair u restabilir la pasch mundiala e la segirezza internaziunala.

- **Sancziuns economicas:** Quai èn embargos d'armas, bloccadas da visums e da contos u er bloccadas dal commerzi. I dat respectivamain ha dà sancziuns da l'ONU cunter l'Irac, cunter la Jugoslavia sut il reschim da Milosevic u cunter il reschim d'apartheid en l'Africa dal sid. Dapi 1965 exequescha la Svizra voluntariamain las mesiras economicas da l'ONU, dapi 1990 ha ella fatg quai senza excepziun. Perquai che tut ils stadis dal mund renconuschan talas mesiras sco legitimas, èn quellas cumpatiblas cun nosssa neutralità.
- **Operaziuns da l'ONU per mantegnair la pasch:** Questas han lieu en cunvegnyentscha cun las partidas da conflict. Ils schuldads da l'ONU ch'èn en acziun (chapelinas blauas) protegian lingias d'armistizi, discharman truppas u allontaneschinas minas. Tut las operaziuns currentas da l'ONU tutgan tar questa categoria. Sche la Svizra ha il status da commember na fiss ella betg obligada da sa participar cun truppas a talas operaziuns. Sco oz pudess ella decider libramain da cas en cas davart sia participaziun. Passa 60 commembers da l'ONU n'èn anc mai sa participads ad in'acziun militar da l'ONU.
- **Operaziuns da l'ONU per sfurzar la pasch:** En situaziuns sco l'onn 1990 s'enter l'attatga da l'Irac cunter Kuwait po l'ONU concluder acziuns militaras er senza l'approvaziun da las partidas da conflict. A talas operaziuns na sa participass la Svizra er betg sco commember. Quai è absolutamain cumpatibel cun la commembranza en l'ONU, perquai che nagin è sfurzà da sa participar a talas operaziuns militaras.

Vasta approvaziun da l'adesiun

*Il chantun, las partidas, ils circuls economic e numerusas organisaziuns approveschan l'adesiun a l'ONU. Quai cumprova ina vasta consultaziun ch'è vegnida fatga la stad 2000: tut **las regenzas chantunalas** cun excepziun da quella d'Appenzell Innerrhoden, ch'ha declerà l'abstenziun da sia vusch, han beneventà l'adesiun a l'ONU. Da las otg **partidas** politicas ch'èn represchentadas en il parlament e che piglian posiziun s'expriman sis en favur d'ina adesiun e duas cunter ina tala (per: PLD, PCD, PS, PLS, PEV, PES; cunter: PPS, UDF). Sis da las set **federaziuns tetgalas da l'economia** pledan en favur d'ina adesiun, ina è s'abstenida da prender posiziun (uniun purila). Da las passa 50 **organisaziuns nunstatalas interessadas** pledan passa 40 per in'adesiun.*